

Motion till riksdagen 2016/17:2610

av **Stefan Nilsson och Annika Hirvonen Falk (båda MP)**

Utökat uppdrag för barnahusen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökat antal barnahus och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnpsykiatriskt stöd och behandling i barnahusens uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra barnahusens målgrupp och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En viktig grön ingång till människor som har det svårt är att sätta den det handlar om i centrum, minimera spill av resurser och se till att människor inte ”faller mellan stolarna” som man brukar säga. Utifrån den här ingången vill vi t ex inrätta ett socialförsäkringssystem som ger stöd utifrån principen ”en dörr in”, vi vill att brukare och patienter ska vara i centrum för hur vård och insatser utformas och att den enskildes synpunkt och vilja ska vara det man utgår ifrån. Det är då det blir bra, och ofta också betydligt enklare och mer kostnadseffektivt.

Barnahusen

Barnahusen bedriver en extremt viktig verksamhet. Att barnen som utsatts för våld och övergrepp är i centrum och myndighetspersoner som utreder kommer till barnen i stället för tvärtom är en lika enkel som genial utgångspunkt. Fler verksamheter bör ta efter den grundtanken.

2015 fanns det 30 barnahus i landet som tillsammans täcker 60 procent av kommunerna och 80 procent av Sveriges barn.

Miljöpartiet, såväl som andra partier, har vid ett antal tillfällen motionerat om vikten av att det inrättas fler barnahus. Våren 2013 gjordes ett tillkännagivande i riksdagen bland annat utifrån en miljöpartistisk motion där man uppmanar regeringen att stimulera myndigheternas arbete med att inrätta fler barnahus, och att det bör finnas minst ett i

varje län. I tillkännagivandet sades också att regeringen även bör arbeta för att barnhusens uppdrag ska omfatta barn upp till 18 år, att barnhusens verksamhet utvecklas genom forskning och samverkan samt att verksamheten utvärderas. Det är glädjande att det verkar finnas en bred samsyn i dessa viktiga frågor.

Att det finns nationella riktlinjer för samverkan i barnutredningar och kriterier för verksamheten i barnhusen har skett genom tidigare regerings uppdrag till Rikspolisstyrelsen, i samverkan med Åklagarmyndigheten, Socialstyrelsen och Rättsmedicinalverket. Frågan om hur många barnhus det ska finnas och var dessa ska vara lokaliserade har dock varit en fråga för de berörda myndigheterna att bedöma och besluta om.

Arbetet pågår, men vi vill återigen trycka på vikten av att ge alla barn i landet som behöver det stöd som barnhusen kan innebära.

Bristande struktur för barnpsykiatriskt stöd till våldsutsatta barn

För barn som har varit utsatta för våld eller andra övergrepp, eller är brottsoffer i familjer där våld förekommer, är den rättsliga processen och hur den fungerar mycket viktig. Men en väldigt viktig del är också att få stöd och behandlingsinsatser för att bearbeta upplevelser och den situation de har levt i. Inte minst för att gå vidare i livet utan de psykiska skador som annars riskerar att finnas kvar och visa sig på olika sätt. I dagsläget ser det väldigt spretigt ut när det gäller insatser, huruvida stöd över huvudtaget ges, av vilken aktör och i vilken omfattning.

Ibland är det BUP som tar hand om frågorna, ibland är det andra insatser i kommunen och ibland hänvisas till s.k. Trappanverksamhet, som kan ge stöd men som inte är en behandlingsinsats. Det är inte alltid barnens behov som avgör vilken insats som ges, det kan också vara hur man i respektive kommun/landsting valt att organisera stödet.

Oklarheten gör att mycket energi och tid går till spillo och för det enskilda barnet är det inte bra att behöva vänta eller få stöd som inte är så bra som det borde vara. Detta är också något som lyftes av utredare Carin Götblad i utredningen (SOU 2014:49) där hon konstaterar att ”Barn som lever med våld har svårt att få hjälp att bearbeta psykisk ohälsa. Barn- och ungdomspsykiatri fungerar inte tillräckligt på många håll med långa väntetider. Det finns även brister med att erbjuda barn kris- och stödsamtal. Barns behov av information, råd och stöd uppfylls inte”.

2014 presenterade IVO ett uppdrag där en tillsyn av kommunernas arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld ingick. Rapporten ger en tydlig bild av hur otillräcklig situationen är. När Rädda Barnen 2013 gjorde en kvalitetsgranskning av de då 23 svenska barnhusen var en av de brister som framhölls hälso- och sjukvårdens och BUP:s medverkan i barnhusen. Lokal samverkan och lokala överenskommelser var enligt författarna inte ett tillräckligt kraftfullt verktyg för att säkerställa att barn får rätt till vård och behandling över hela landet.

Barnpsykiatriskt stöd och behandling i barnhusens uppdrag

Vi anser att man bör bygga vidare på barnhusets grundtankar – att barnet ska vara i centrum. Hela problematiken för barnet hänger ihop – det är inte bara den rättsliga processen och krisstöd utan i lika hög grad det psykosociala stödet och behandlingen

efteråt. För barnet är det dessutom de insatserna som verkligen kan göra skillnad. Att få må bättre, få verktyg för framtiden och förstå vad det har varit med om.

På barnhuset finns den samlade expertisen, kunskapen och förståelsen för brottens karaktär och vad det betyder för barnen. Därför anser vi att det vore följdriktigt och naturligt att bygga på barnhusens uppdrag till att även innefatta behandlingsinsatser.

Förutom att det skulle vara bättre för barnen praktiskt skulle det också öka kvaliteten i insatser och förmodligen minska de administrativa och organisatoriska problem som det delade uppdraget mellan socialtjänst och BUP idag innebär.

På vissa barnhus har man redan barnpsykiatrisk expertis anställd för att erbjuda stöd och behandling. Vi anser att det bör fungera så på alla och höra till barnhusens funktion och uppdrag. Vi anser att alla barn som själva är utsatta för våld eller är brottsoffer genom att leva i familjer med våld ska erbjudas behandlingsinsatser som utgår från barnhusen. Därmed ska barnen inte heller behöva slussas runt mellan andra aktörer och alla ska veta att det är till barnhuset man ska vända sig.

Tydliggör barnhusens målgrupp

Alla barnhus tar i dagsläget inte emot barn som enbart bevittnat våld och själva inte varit våldsutsatta. Även om barn som bevittnat våld många gånger också är våldsutsatta behöver det bli tydligt att det ska räcka att själv ha bevittnat våld, och därigenom vara ett brottsoffer för att ingå i barnhusens målgrupp. Även barn som själva är förövare behöver tydligt ingå i målgruppen.

Stefan Nilsson (MP)

Annika Hirvonen Falk (MP)